

Εγκαίνια – Παρουσίαση
Συλλογή και Αρχείο
«Ελληνιστικός Κόσμος, και
Πολιτισμός της Ανατολής»
Από την Δρ. Ποτίτσα Γρηγοράκου

Πολεμικό Μουσείο Αθηνών

10 Ιουνίου 2022

Πρόγραμμα Εκδήλωσης

Εκδήλωση και Αρχεία

Ιστορικά θέματα και εικόνες με "Παρθενώνες" στις ερήμους, από τις πόλεις του Μ. Αλεξάνδρου στην Ανατολή, σήμερα κατεστραμμένες.

Η τελευταία "ανάσα" των Ελλήνων στην Ασία.

Φόρος τιμής στην οικουμενικότητα του ελληνικού πολιτισμού που άνθησε εκεί για πολλούς αιώνες και στους ξένους αρχαιολόγους που έφεραν στο φως αυτό το σημαντικό κεφάλαιο της Ιστορίας μας.

Αρχεία διαθέσιμα στο εξής στην Βιβλιοθήκη του Πολεμικού Μουσείου.

Εγκαίνια – Παρουσίαση

Συλλογή και Αρχείο «Ελληνιστικός Κόσμος και Πολιτισμός της Ανατολής»

Πρόγραμμα Εκδήλωσης:

10-06-2022, Πολεμικό Μουσείο

- 11:00 Βιβλιοθήκη. Καλωσόρισμα με παράθεση κοκτέιλ

-Επίσκεψη του Αρχείου και της Βιβλιοθήκης.

-Περιήγηση στη μόνιμη έκθεση «Μ. Αλέξανδρος» του Μουσείου.

- 12:00 Αίθουσα «Ρήγας Φεραίος»

-Παράδοση της δωρεάς στο Πολεμικό Μουσείο από τη Δρ. Ποτίτσα Γρηγοράκου

(αρχαιολογικό υλικό με ορισμένα σπάνια τεκμήρια, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή καθώς και τον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή που εμπεριέχει το υλικό αυτό).

-Χαιρετισμός από τον Αντιστράτηγο Νικόλαο Χιονή, Α' Αντιπρόεδρο του Δ.Σ. του Πολεμικού Μουσείου, παρουσία του Υποστράτηγου Αριστομένη Κράγκαρη, μέλους του ΔΣ.

-Χαιρετισμός από τον Επιμελητή του Αρχείου Ξενοφώντα Μουστά, Καθηγητή Φυσικής Διαστήματος, Αστροφυσικής, Αστρονομίας, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

-Ομιλίες για τον Ελληνικό πολιτισμό της Ανατολής.

Ομιλητές:

- Εισήγηση, Δρ. Ποτίτσα Γρηγοράκου (Ερευνήτρια της Ιστορίας του Ελληνιστικού Πολιτισμού της Ανατολής, Καθηγήτρια στο Λαϊκό Πανεπιστήμιο-ΕτΦτΛ)

- Ομιλίες από αρχαιολόγους που έλαβαν μέρος στις ανασκαφές στην Ασία:

- Claude Rapin (Καθηγητής, Αρχαιολόγος, Διευθυντής Γαλλο-Ουζμπεκικών ανασκαφών, Διευθυντής Μελετών στο Γαλλικό Κέντρο Ερευνών CNRS-ENS)

- Osmund Borearachchi, Αρχαιολόγος-Νομισματολόγος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Σορβόνης, Berkeley και Γαλλικό Κέντρο Ερευνών CNRS-ENS)

- Omar Sultan, Αρχαιολόγος, πρ. Υπουργός Πολιτισμού, πρ. Πρέσβης του Αφγανιστάν.

ΥΓ. Θα τηρηθούν όλα τα πρωτόκολλα υγιεινής και ασφαλείας.

Παρασκευή 10 Ιουνίου 2022, ώρα 11:00 π.μ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ και ΑΙΘΟΥΣΑ «ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ» (Βασιλίσσης Σοφίας & Ριζάρη 2-4)

Το τηλεοπτικό & διαδικτυακό κανάλι Φρυνκτωρίες θα βιντεοσκοπήσει την εκδήλωση, που θα είναι διαθέσιμη όπως και οι διαλέξεις της κας. Γρηγοράκου.

=====

12.00 Αίθουσα “Ρήγας Φεραίος”

-Παράδοση της Δωρεάς στο Πολεμικό Μουσείο από τη κα Ποτίτσα Γρηγοράκου.

-Χαιρετισμός-Ευχαριστίες και Απονομή Τιμητικού Διπλώματος στην κα Γρηγοράκου, από τον Αντιστράτηγο Νικόλαο Χιονή, Α' Αντιπρόεδρο του ΔΣ του Πολεμικού Μουσείου, παρουσία του Υποστράτηγου Αριστομένη Κράγκαρη, μέλους του ΔΣ .

-Τιμητική παρουσία του Συνταγματάρχη Χρήστου Μπουκουβάλα, Εκπρόσωπος του ΓΕΣ.

-Χαιρετισμός από τον Επιμελητή του Αρχείου κ. Ξενοφώντα Μουστά, Καθηγητής στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Ομιλίες

- Δρ. Ποτίτσα Γρηγοράκου
Ερευνήτρια της Ιστορίας του Ελληνιστικού πολιτισμού της Ανατολής
Καθηγήτρια στο Λαϊκό Πανεπιστήμιο-ΕτΦτΛ.

Εξηγήσεις για τα Αρχαία και Συνοπτικό για τον Ελληνιστικό Πολιτισμό της Ανατολής

-Φόρος τιμής στην μνήμη του Αλεξάνδρου που έφτασε την Ελλάδα στις εσχατιές της Κ. Ασίας και δημιούργησε τις συνθήκες να διαδοθεί ο Ελληνικός πολιτισμός στην Ανατολή και να γίνει Οικουμενικός για πολλούς αιώνες...και έγινε Μέγας.

(10 Ιουνίου 223 π.Χ., σήμερα επέτειος θανάτου του Μ.Αλεξάνδρου).

-Φόρος τιμής επίσης στην μνήμη των επιφανών ξένων Αρχαιολόγων του περασμένου αιώνα που ανέσκαψαν στην Ασία και έφεραν στο φως τα ευρήματα που επιβεβαιώνουν την σελίδα αυτή της Ιστορίας μας. Ιδιαίτερα τον Καθ. Paul Bernard, τον Βίκτωρα Σαριγιαννίδη, τον Daniel Schlumberger, τον Eduard Rtveladze και πολλούς άλλους.

-Φόρο Τιμής επίσης και στους νεότερους που πήραν την σκυτάλη και θα ήθελαν να είναι εδώ σήμερα, Frantz Grenet, François Quéyrel, Guy Lecuyot (μηνύματα) και αυτούς που μπόρεσαν να είναι σήμερα μαζί μας, τους κκ. Claude Rapih και Osmund Borearachchi.

Τα αρχαία μου αφορούν στον Ελληνικό Κόσμο και Πολιτισμό της Ανατολής κατά την Ελληνιστική Εποχή. Μία σημαντική σελίδα της πολιτισμικής μας Ιστορίας που πρέπει να διασωθεί για τις επόμενες γενιές. 400 βιβλία και ένας υπολογιστής που εμπεριέχει 16.000 λήμματα, ψηφιοποιημένα βιβλία, κείμενα καθηγητών, μελέτες Ερευνητών, βίντεο και πολλά ppt των ελληνιστικών πολέμων της Ανατολής, με πολλές εικόνες και την πλήρη Ιστορία τους σε κείμενα. Επίσης μεγάλα άλμπουμ με εικόνες από τα ωραιότερα ευρήματα του ελληνικού πολιτισμού στην Ανατολή, σαν "Παρθενώνας" στις ερήμους και τα Δελφικά παραγγέλματα στην Ασία. Θα είναι προσβάσιμα σε κάθε Έλληνα πολίτη που θα ήθελε να εξερευνήσει την σελίδα αυτή του πολιτισμού μας, όπως και ιδίως, στους Ερευνητές, Έλληνες και ξένους που κάνουν Μελέτες στα θέματα αυτά.

Να έλθουν οι νέοι μας να τα ανακαλύψουν.

Συνοπτική εικόνα του Ελληνιστικού πολιτισμού της Ανατολής

Ο Αλέξανδρος υλοποίησε το στρατηγικό σχέδιο του Φιλίππου να απελευθερώσει τις ελληνικές αποικίες στα παράλια της Μ. Ασίας, ελληνικές πόλεις-κράτη από τον 6^ο-7^ο αι. π.Χ. , ώστε να δημιουργήσει τείχος και απομάκρυνση των Περσών από το Αιγαίο, χώρος ελληνικός από την πιο μακρινή αρχαιότητα, όπου οι Πέρσες είχαν εγκαταστήσει τότε (337-336 π.Χ.) μεγάλη πολεμική ναυτική δύναμη. (Αναλογία με το σήμερα???) Οι νίκες του, στις 3 μεγάλες επίσημες μάχες απέναντι στον πολυάριθμο στρατό του Δαρείου, του χάρισαν την Περσική Αυτοκρατορία στην Ασία. Η επίδραση του Αλεξάνδρου και των Ελλήνων στην Ανατολή άλλαξε πολιτικά και πολιτιστικά τον τότε κόσμο. Οι Αλεξανδρινοί χρόνοι αποτελούν το τέλος της κλασικής αρχαιότητας και την απαρχή της περιόδου της παγκόσμιας Ιστορίας που ονομάστηκε Ελληνιστική (4^ο π.Χ. -1^ο μ.Χ. αι.)

Την αυτοκρατορία του Αλεξάνδρου διαδέχτηκαν τα Ελληνιστικά βασίλεια από την Αίγυπτο έως την άκρη της Κ. Ασίας, όρια της Κίνας και των Ιμαλαΐων. Δημιουργήθηκαν ελληνικές πόλεις, άξονες επικοινωνίας εμπορικών και πολιτιστικών ανταλλαγών των δύο κόσμων, από Ανατολή σε Δύση, αργότερα ο Δρόμος του Μεταξιού. Έγινε χρήση της ελληνικής γλώσσας ως lingua franca για τις διεθνείς επαφές και διάδοση του ελληνικού πολιτισμού. Στοιχεία του υιοθέτησαν τοπικοί λαοί στις τέχνες και στους θρύλους τους.

Πυρήνας ελληνικού πολιτισμού στην Εγγύς Ανατολή, ο άξων Αλεξάνδρεια Αιγύπτου, Δαμασκός, Αντιόχεια. Στην Κ. Ασία , τα ελληνικά βασίλεια Βακτριανής και Ινδίας .

Η Αλεξάνδρεια Αιγύπτου, ήταν πρωτεύουσα του βασιλείου των Πτολεμαίων, το σημαντικότερο λιμάνι και πόλη Φάρος του Ελληνιστικού κόσμου, οικονομικό και πνευματικό Κέντρο. Σοφοί από όλη την ελληνική επικράτεια, επιτέλεσαν τεράστιο έργο στις Επιστήμες και την Τεχνολογία, στην μεγάλη Βιβλιοθήκη, πρώτο Πανεπιστήμιο και Κέντρο πανανθρώπινης γνώσης, μέχρι τον 5^ο αι μ.Χ. Εδραίωση Χριστιανισμού, τέλος της Αρχαίας Γραμματείας. . Στον άξονα των παραλιακών πόλεων ανατολικής Μεσογείου και Μ. Ασίας, πόλεις με ελληνικό πολιτισμό, μέσα στο βασίλειο των Σελευκιδών, ήλθε η Ρώμη και μετά το Βυζάντιο που κράτησαν την Ελληνοφωνία του χώρου ακόμα και στους πρώτους

χρόνους της Αραβικής κυριαρχίας (7^ο αι.). Πολλοί αιώνες (9-10 αιώνες) χρήσης των ελληνικών ως γλώσσα πολιτισμού και επικοινωνίας..

Ο δεύτερος πυρήνας στην Κ. Ασία, τα ελληνικά βασίλεια, είχαν 3 αιώνες παρουσία. Βασίλειο των Σελευκιδών στην αρχή (300-250 π.Χ.) και ανεξάρτητα ελληνικά βασίλεια Ελληνό-Βακτριανό και Ινδό-Ελληνικό (250 π.Χ. μέχρι το 10 μ.Χ.)

Πολλές ελληνικές πόλεις δημιουργήθηκαν, Αλεξάνδρειες συν αυτές των διαδόχων, πολύ-πολιτισμικές, με Έλληνες και ντόπιους κατοίκους, επηρέασαν τους τοπικούς λαούς που υιοθέτησαν στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού μέσα στις τοπικές τέχνες που παρουσιάστηκαν εξελληνισμένες.

Το βασικότερο που συγκράτησαν όμως όλοι οι λαοί της Ασίας από τον Αλέξανδρο και τον ελληνικό πολιτισμό είναι ότι, από υπηκόους απολυταρχικών βασιλέων τους έκανε "πολίτες πόλεων" με Ισονομία πολιτών, των ελληνικών πόλεων της Ασίας, με ελληνικούς θεσμούς, Αγορά και Βουλευτήριο.

Τέτοια μεγάλη πόλη ήταν η Αϊ Χανούμ στο Β. Αφγανιστάν, ίσως μία Αλεξάνδρεια, εντυπωσιακή και με ελληνικά στοιχεία , 4000 χλμ. μακριά από την Ελλάδα..

Οι λαοί Κουσάν που κατέλαβαν τα ελληνικά βασίλεια από τον 1^ο αι. και μετά, υιοθέτησαν στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού και τα πέρασαν στην βουδιστική θρησκεία. Η ανασκαφή και τα σημαντικά ευρήματα του Β. Σαριγιαννίδη αποδεικνύουν ότι οι Κουσάν είναι ο κρίκος μεταξύ των προγενέστερων ελληνικών πόλεων και της μεταγενέστερης ελληνο-βουδιστικής τέχνης της Γανδάρα που δημιούργησαν, "ψυχή" της βουδιστικής θρησκείας, και η οποία έφτασε έως την Άπω Ανατολή.

Η σμίξη και συνύπαρξη των δύο κόσμων Ανατολής και Δύσης άφησε χνάρια ελληνικά που υπάρχουν ακόμα σήμερα.

=====

- Ομιλία κ. Claude Rapin, Αρχαιολόγος, Διευθυντής Γαλλο-Ουζμπεκικών Ανασκαφών, Πανεπιστήμιο Λωζάνης, Διευθυντής Μελετών στο Γαλλικό Ίδρυμα Ερευνών CNRS-ENS.

Οι Έλληνες στην Κ. Ασία! Σαμαρκάνδη και Αϊ Χανούμ Η ελληνική γλώσσα στην Αϊ Χανούμ

Συνοπτικό

Ο χώρος της εξελληνισμένης Κ. Ασίας κατά την ελληνιστική εποχή, εκτείνεται από την Κασπία θάλασσα έως την Ινδία, μεγέθους όσο η μισή Ευρώπη.

Η οροσειρά του Ινδικού Καυκάσου (Χινντοκούς) χωρίζει το Αφγανιστάν στα δύο χωρίς όμως να εμποδίζει τις επικοινωνίες προς και από όλες τις κατευθύνσεις .

Παρά ταύτα υπήρξε άγνωστη χώρα μέχρι τον 19^ο αι. οπότε οι δυτικοί αρχαιολόγοι μπόρεσαν να έλθουν και να γνωρίσουν κυρίως τις μεγάλες πρωτεύουσες της Κ Ασίας, γνωστές από τις κατακτήσεις του Αλεξάνδρου (334-323π.Χ.), την Περσέπολη, τα Βάκτρα, την Σαμαρκάνδη, τα Τάξιλα.

Οι συστηματικές επιστημονικές ανασκαφές άρχισαν στο Αφγανιστάν 1922 από την Γαλλία και την δημιουργία επίσημης Αρχαιολογικής Αποστολής με το όνομα DAFA. Φέτος εορτάζεται η επέτειος των 100 χρόνων. Οι πρώτες ανασκαφές δεν είχαν απτά αποτελέσματα. Οι επόμενες είχαν αποτελέσματα για τις ελληνικές πολιτιστικές επιρροές στους μετέπειτα λαούς και η πραγματική επιτυχία ήλθε 40 χρόνια αργότερα με την ανακάλυψη της πόλης Αϊ Χανούμ .

Οι Γαλλικές αρχαιολογικές αποστολές και ανασκαφές στο Αφγανιστάν συμπληρώθηκαν με Γάλλο-Ουζμπεκική Αποστολή στην αρχαία Σογδιανή (1989), το σημερινό Ουζμπεκιστάν, με σημαντικές ανασκαφές στην θρυλική Σαμαρκάνδη, όπου ήταν το παλάτι του Αλεξάνδρου, στις μυθικές Σιδερένιες Πύλες και Derbend, σε πολλές άλλες πόλεις , με ελληνικά ή Ελληνό-κουσανικά ευρήματα

Η πόλη Αϊ Χανούμ στο Β. Αφγανιστάν (1965-1977, Διευθυντής ανασκαφής Paul Bernard) ήταν η μεγάλη αποκάλυψη, με σημαντικά Ευρήματα και επιβεβαίωση για τις ελληνικές πόλεις της Κ. Ασίας. Εκεί είχαν δημιουργηθεί τα Ελληνό-βακτριανά βασίλεια, με πολλούς βασιλείς, σημαντικότερος ο Ευκρατίδης Α' (171 πΧ.) και πολλές ελληνικές πόλεις που επηρέασαν πολιτιστικά τους λαούς της περιοχής .

Η Αϊ Χανούμ είναι πόλη πολύ-πολιτισμική με Έλληνες και ντόπιους κατοίκους. Παρουσιάζει πολλά ελληνικά στοιχεία, Κορινθιακά περιστύλια στο παλάτι, Θέατρο που χρησιμοποιείται και ως Αγορά (χαρακτηριστικά στοιχεία των Ελληνιστικών πόλεων), Γυμνάσιο αφιερωμένο στον Ηρακλή και τον Ερμή, όπου διδάσκεται η ελληνική γλώσσα και παιδεία, τα Δελφικά παραγγέλματα στο Ηρώο, που έφερε ο Φιλόσοφος Κλέαρχος από τους Σολούς, μαθητής του Αριστοτέλη , ψηφιδωτά δάπεδα όπως στην Πέλλα και πολλές ελληνικές επιγραφές. Τα ελληνικά ήταν η γλώσσα της ελληνικής εξουσίας, της βασιλικής Διοίκησης και των διεθνών

εμπορικών συναλλαγών και φυσικά με την Ελλάδα, για προϊόντα, όπως το λάδι, αναγκαίο στους Έλληνες κατοίκους. Στα ελληνικά γίνονταν οι θεατρικές παραστάσεις που επιβεβαιώνουν την γενική χρήση της γλώσσας από όλους, ασφαλώς παράλληλα με την τοπική.

Υπάρχουν και πολλά στοιχεία του τοπικού ανατολικού πολιτισμού στην αρχιτεκτονική και στον θρησκευτικό χώρο. Η μίξη θρησκειών, πολιτισμών και τεχνών είναι βασικό γνώρισμα των ελληνιστικών πόλεων.

Κεφαλόκρηνο όμως σε κρήνη της πόλης έχει σμιλεμένο πρόσωπο από κωμωδία του επίκαιρου τότε Μενάνδρου. Αυτό σημαίνει ότι οι κάτοικοι αναγνωρίζουν το θεατρικό αυτό έργο που προφανώς παιζόταν στο Θέατρο της πόλης, στα ελληνικά (*δεν υπήρχαν τότε μεταφράσεις*). Τέλος το σημαντικότερο εύρημα που επιβεβαιώνει την ελληνική ταυτότητα της πόλης είναι από την Βιβλιοθήκη του παλατιού, όπου βρέθηκαν σπαράγματα περγαμηνής και παπύρου με ελληνικά φιλοσοφικά κείμενα, με άγνωστα έργα του Σοφοκλή και του Αριστοτέλη. Ίσως ο «Σοφιστής» ή το «Περί Φιλοσοφίας».

Οι πολιτιστικές επαφές με την Ελλάδα ήταν εμφανώς συνεχείς .

=====

- Ομιλία κ. Osmund Borearachchi, Αρχαιολόγος-Νομισματολόγος, Καθηγητής στα Πανεπιστήμια Σορβόνη και Berkeley, πρ. Διευθυντής στο Γαλλικό Ίδρυμα Ερευνών (CNRS-ENS).

Ελληνικές επιρροές στις τέχνες της Ασίας.

Συνοπτικό

Κατ' αρχήν επιτρέψτε μου να πω δυό λόγια για το Αρχείο και το έργο της **Δρ. Ποτίτσας Γρηγοράκου**. Αφιέρωσε 40 χρόνια της ζωής της στον Ελληνιστικό πολιτισμό της Ανατολής. Με Πανεπιστημιακές σπουδές στο Παρίσι, μετέπειτα εξειδικευμένες μελέτες στην Ανατολή, επί τόπου στις διάφορες ανασκαφές και συνεργασία με τους Αρχαιολόγους, αποκόμισε πλούσιες γνώσεις που μετέφερε στην Ελλάδα με τις διαλέξεις της. Συγκέντρωσε επίσης ένα πολύ σημαντικό Αρχείο, που σήμερα δωρίζει στην βιβλιοθήκη του Πολεμικού Μουσείου. Να διασωθεί για τις επόμενες γενιές ώστε να γνωρίσουν οι νεότεροι την αξιόλογη αυτή σελίδα της ελληνικής Ιστορίας. Ο αείμνηστος Καθ. Paul Bernard εκτιμούσε πολύ την ίδια και το έργο της και ευχόταν να σωθεί το αρχείο, όπως και όλοι εμείς οι φίλοι Αρχαιολόγοι την συγχάιρονμε θερμά.

Οι εξελληνισμένες τέχνες της Ανατολής στις οποίες πρώτος αναφέρθηκε ο Γάλλος Αρχαιολόγος Daniel Schlumberger στο γνωστό βιβλίο του «*Εξελληνισμένη Ανατολή. Η ελληνική τέχνη και οι κληρονόμοι της στην Ασία, εκτός Μεσογείου*» που δημοσιεύτηκε το 1970, είναι ένα θέμα που επιβεβαιώθηκε με τις μεταγενέστερες ανασκαφές στην Κ. Ασία και ιδίως στην αρχαία πόλη Αϊ Χανούμ στο Β. Αφγανιστάν, από την Γαλλική Αρχαιολογική Αποστολή (DAFA) (1964-1977). με διευθυντή τον Καθ. Paul Bernard.

Η εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου άλλαξε τον γεωπολιτικό χάρτη του τότε γνωστού στους Έλληνες κόσμου, ιδιαίτερα στην Κ. Ασία και Ινδία, με σημαντικά αποτελέσματα . Τα πολλά νομίσματα που βρέθηκαν έκτοτε μας επιβεβαιώνουν τη ιστορία. Η δημιουργία των ελληνικών βασιλείων της Βακτριανής και της Ινδίας παγιώνει την ελληνική παρουσία στις μακρινές αυτές περιοχές, με 45 Έλληνες βασιλείς των οποίων τα νομίσματα με ελληνικές επιγραφές, μας αποκαλύπτουν τα ονόματά τους και τον πλούτο των βασιλείων τους.

Η πόλη Αϊ Χανούμ με Θέατρο, Γυμνάσιο, με ελληνικές επιγραφές και κείμενα. μας επιβεβαιώνει την ύπαρξη ελληνιστικών και κοσμοπολιτικών πόλεων στην περιοχή, με Έλληνες και ντόπιους κατοίκους και την επιρροή της ελληνική τέχνης στις τέχνες της περιοχής. Οι λαοί Κουσάν που διαδέχτηκαν τους Έλληνες στην Κ. Ασία υιοθέτησαν στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής τέχνης και τα εισήγαγαν στην βουδιστική θρησκεία που επίσης υιοθέτησαν. Δημιούργησαν έτσι την τέχνη Γανδάρα που αναπτύσσεται μετά την αποχώρηση των Ελλήνων και κρατά πολλούς αιώνες (1^{ος} -6^{ος}). Έλληνες ήρωες και θεότητες εμφανίζονται στην τέχνη αυτή της Κ. Ασίας και σταδιακά εξελισσόμενοι δίνουν την μορφή τους σε τοπικές θεότητες, θρύλους και λαϊκές ιστορίες. Στο απόγειο της τέχνης αυτής και σταδιακά, το Ινδικό στοιχείο επικρατεί στην περιοχή. Τα νομίσματα και η γλυπτική μας δίνουν όμως εικόνες αυτών των έργων τέχνης , όπου η ελληνική συνδυάζεται με την τοπική, σε μία τέχνη που οι Γάλλοι Ιστορικοί Τέχνης αποκαλούν Ελληνο-Βουδιστική . Ο Βαζραπάνι, ακόλουθος και προστάτης του Βούδα εμφανίζεται με την μορφή του Ηρακλή και η τοπική θεά Χαρίτι με την μορφή της θεάς Τύχης με το Κέρας της Αφθονίας. Επίσης η Αθηνά και ο Διόνυσος , θεός του κρασιού και της συγκομιδής, χρησιμοποιούνται σε πλείστες όσες ιστορίες, που όμως είναι βουδιστικές.

Με την εξάπλωση του βουδισμού προς την Άπω Ανατολή οι Έλληνες ήρωες της τέχνης Γανδάρα παίρνουν μορφές τοπικών ηρώων στην Κίνα και στην Ιαπωνία. Οι ελληνικές ρίζες όμως της τέχνης αυτής επιμένουν στην Ασία για πολλούς αιώνες.

Εξαιρετική σύμπραξη:

-ChenZhen YU, Αρχαιολόγος από την Κίνα . Επιβεβαίωση της ελληνο-βουδιστικής επιρροής στις τοιχογραφίες των βουδιστικών ναών της Δυτικής Κίνας (Miran-Xinjiang).

-Κυρία Έφη Μεραμβελιωτάκη, Αρχαιολόγος, Ιστορικός Τέχνης, του Βυζαντινού Μουσείου, ειδικός στην Άπω-Ανατολική τέχνη. Επιβεβαίωση της ελληνο-βουδιστικής επιρροής στον θεό Σοκονγκούζιν, προστάτη του Βούδα στην Ιαπωνία, ως εξέλιξη του Ηρακλή-Βαζραπάνι της Κ. Ασίας.

Ομιλία κ. Omar Sultan, Αρχαιολόγος, πρώην Υπουργός Πολιτισμού, πρώην Πρέσβης του Αφγανιστάν στην Ελλάδα.

Συνοπτική επιβεβαίωση για τις ξένες ανασκαφές ελληνιστικών πόλεων στο Αφγανιστάν, την έντονη ελληνική παρουσία στην Κ. Ασία, Αφγανιστάν, Πακιστάν κλπ. και τα πολλά πολιτιστικά στοιχεία που ακόμα παραμένουν ζωντανά. Κατέλο-Μακεδονική Καυσία, Φυλή των Παστούν, παραδοσιακός χορός Ατίνι (Αθηνά) κλπ..

=====
Βιβλία

- “Τέχνες και Πολιτισμοί στην Εξελληνισμένη Ανατολή”
Εκδ. Picard, Paris, 2016. Κείμενα και ευρήματα ξένων αρχαιολόγων που ανασκάπτουν στην Ασία. Unesco 2009.
Επιμέλεια P. Leriche, Δ/τής Γαλλικών Ανασκαφών στην Συρία.
“Ο ελληνικός πολιτισμός διαδόθηκε στην Ανατολή με την δύναμή του και μόνο” (χωρίς επιβολή)

- “L’Hellenisme” Εκδ. Edisud Paris, 2003, 1998 Milan.
Καθ. Giorgio Guillini, Δ/τής Ιταλικών ανασκαφών στην Μεσοποταμία.
“Ο ελληνικός πολιτισμός διαδόθηκε στην Ανατολή ως η φωτιά σε δάσος”

=====

“ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΥΚΡΑΤΙΔΟΥ”
Νόμισμα του Ελληνικού βασιλείου της Βακτριανής (Αφγανιστάν), Κ. Ασία.
Στην πίσω όψη οι Διόσκουροι.

Μια Ελλάδα στην Ασία.

=====

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις Ευχαριστίες μου σε όσους βοήθησαν στην Συλλογή, Καταγραφή και Φιλοξενία των Αρχείων μου για τον Ελληνιστικό πολιτισμό της Ανατολής.

-Στους ιθύνοντες του Πολεμικού Μουσείου, τον Πρόεδρο κ. Αναστάσιο Λιάσκο, τον Α΄ Αντιπρόεδρο του ΔΣ Αντιστράτηγο Νικόλαο Χιονή, τον Συνταγματάρχη (ΠΒ) Παναγιώτη Αγγέλου, Διευθυντή 2^{ης} Εφορίας, τον Υπεύθυνο της Βιβλιοθήκης Σημαιοφόρο (Ε) Παναγιώτη Τσιρώνη, ΠΝ, και την "Ψυχή" του Μουσείου, Πλωτάρχη Μαρία Λατζουράκη.

-Τον Καθηγητή Αριστείδη Κ. Γιαπαλή, Δρ. της Σορβόνης, Επίτιμος Δρ. του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και της Στρατιωτικής Σχολής των Ευελπίδων και Γενικός Επιστημονικός Διευθυντής του ΙΔΕ, για την πολύτιμη αρωγή του.

-Τον Καθηγητή Ξενοφώντα Μουσσά, του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, για την Επιμέλεια του Αρχείου και τις πολύτιμες συμβουλές του.

-Τους ξένους καθηγητές και Αρχαιολόγους για τα βιβλία και υλικό που μας διέθεσαν από τις ανασκαφές, ιδιαίτερα τους κκ. Osmund Borearachchi, Claude Rapin, Zemaryalai Tarzi, Pierre Leriche και τον Pierre Cambon του Μουσείου Guimet. Επίσης μνημονεύω ευχαριστώντας τούς εκλιπόντες Αρχαιολόγους Paul Bernard, Βίκτωρα Σαριγιαννίδη, Edvard Rtveladze για την πολύτιμη γνώση και συνεργασία που μου προσέφεραν..

-Την κα Λυδία Γρίβα για την δωρεά του Υπολογιστή, εις μνήμην των γονιών της.

-Την κα Ειρήνη Βαλέρα για την ευγενή συνδρομή της στην καταγραφή του αρχείου.

-Τον Πρέσβη κ. Μιχάλη Κουκάκη για την προσφορά του υλικού του από την Ιορδανία.

-Τους φίλους Alain και Vera Marigo, του CEREDAF (Κέντρο Μελετών για το Αφγανιστάν) για την συμπαράστασή τους γενικότερα, στη συλλογή υλικού και ειδικότερα για τα βιβλία τους, σχετικά με το νεότερο ή παραδοσιακό Αφγανιστάν.

-Την Καθηγήτρια Αθηνά Σχινά για την συνεχή ενθάρρυνση, αρωγή, συμπαράσταση και τις πολύτιμες συμβουλές της.

-Τον κύριο Θανάση Λερούνη για την δωρεά από αντίγραφα Ελληνό-βακτριανών νομισμάτων.

-Την κυρία Christine Cotadze για την φιλική και πολύτιμη μεταφραστική και άλλη βοήθεια, ήδη από την εποχή του Συνεδρίου μας για τον Ελληνισμό της Ανατολής.

Το Τηλεοπτικό & Διαδικτυακό κανάλι ΦΡΥΚΤΩΡΙΕΣ, τον κ. Σπάρτακο Πατεράκη και την ομάδα του, για την Βιντεοσκοπική κάλυψη της εκδήλωσης.

-Τους βοηθούς στην ψηφιακή οργάνωση και καταγραφή των Αρχείων, κκ. Χάρη Μοσχοβίτη, Θέμο Δασκαλόπουλο, Γιώργο Γάσια, και όλως ιδιαιτέρως τον Χρήστο Σαμούχο.

Τις κυρίες Βαλασία Παπαδημητρίου, Γιούλη Μπαγετάκου, Γιωργία Ακαρέπη και όλως ιδιαιτέρως την κα Κατερίνα Παυλοπούλου.

-Την κα Στέλλα Κοσμαδάκη, για την συνεχή φροντίδα και πολύτιμη βοήθεια, καθώς και την κα Vivanie Raskin για την διεκπεραίωση της εκδήλωσης.

-Ευχαριστώ και Ευχαριστούμε όλοι μας, του νέους που υπηρετούν στο Μουσείο, ιδιαίτερα στην Βιβλιοθήκη, για την βοήθεια τους στην όλη Εκδήλωση.

Ας με συγχωρήσουν, όσων τα ονόματα τυχόν ξεχνώ, να ξέρουν ότι τους ευχαριστώ ειλικρινά.

Ποτίτσα Γρηγοράκου